

**Bylo to plných dvanáct košů kousků,
které po jídle zbyly z pěti ječných chlebů.**

17. neděle v liturgickém mezidobí cyklu B

Evangelium (Jan 6,1-15)

Ježíš odešel na druhou stranu Galilejského neboli Tiberiadského moře. Šel za ním velký zástup, protože viděli znamení, která konal na nemocných. Ježíš vystoupil na horu a tam se posadil se svými učedníky. Bylo krátce před židovskými velikonočními svátky. Když Ježíš pozdvihl oči a uviděl, jak k němu přichází velký zástup, řekl Filipovi: „Kde nakoupíme chleba, aby se ti lidé najedli?“ To však řekl, aby ho zkoušel, protože sám dobře věděl, co chce udělat. Filip mu odpověděl: „Za dvě stě denárů chleba jim nestačí, aby se na každého aspoň něco dostalo.“ Jeden z jeho učedníků – Ondřej, bratr Šimona Petra – mu řekl: „Je tu jeden chlapec, ten má pět ječných chlebů a dvě ryby. Ale co je to pro tolik lidí?“ Ježíš řekl: „Postarejte se, ať se lidé posadí!“ Bylo pak na tom místě mnoho trávy. Posadili se tedy, mužů bylo asi pět tisíc. Potom Ježíš vzal chleby, vzdal díky a rozdělil je sedícím; stejně i ryby, kolik kdo chtěl. Když se najedli, řekl učedníkům: „Seberte zbylé kousky, aby nepřišlo nic nazmar!“ Sebrali je tedy a bylo to plných dvanáct košů kousků, které po jídle zbyly z pěti ječných chlebů. Když lidé viděli znamení, které udělal, říkali: „To je jistě ten Prorok, který má přijít na svět!“ Ježíš poznal, že chtějí přijít a zmocnit se ho, aby ho prohlásili za krále. Proto se zase odebral na horu, úplně sám.

K POROZUMĚNÍ TEXTU

Šel za ním velký zástup, protože viděli znamení, která konal na nemocných. Ježíš vystoupil na horu a tam se posadil se svými učedníky. Bylo krátce před židovskými velikonočními svátky. O tom, že tak velké množství lidí následuje Krista, se nikde jinde u Jana nepíše. Tito lidé však jdou za Kristem ani ne tak z hluboké víry, jako spíš kvůli vnějším znamením. Uvedením této pohnutky evangelista připravuje čtenáře na reakci lidu po rozmnožení chlebů, na jejich nedostatečné porozumění znamení a nevíru. Zmínka o Ježíšovi vystupujícím na horu snad chce vědomě navázat na tradici o Mojžíšovi, který vystupuje na horu Sinaj - Ježíš je tedy tím novým Mojžíšem. Proto vede lid, jedná jménem Božím jako „ten poslaný“. Mojžíše však překonává „suverénním“ jednáním při nasycení lidu. Zmínka o blížících se Velikonocích ukazuje pravý význam rozmnožení chlebů: téma many bylo ve čteních při židovském slavení Velikonoc.

Když Ježíš pozdvihl oči a uviděl, jak k němu přichází velký zástup, řekl Filipovi: „Kde nakoupíme chleba, aby se ti lidé najedli?“ Přicházející lid je pro Ježíše „výzvou“ nabídnout se jako chléb. Otázka položená učedníkům má vyvolat odpověď, že na tom místě není možné najít jídlo pro tolik lidí. Tím se má podtrhnout „nutnost“ zázraku a to, že není možné nasytit ten lid běžným

způsobem. Filipova otázka je podobná otázce položené Mojžíšem Hospodinu (Nm 11,13). Ježíš chce svou otázkou Filipa vyzkoušet: vnukne mu víra odpověď, odkud očekávat pokrm? Podobným způsobem Kristus zkouší učedníky před vzkříšením Lazara V každém případě je Ježíšova otázka jen „pedagogická“. V Ježíšově otázce Filip nezaslechne výzvu k víře (podobně selže i v Jan 14,8). Jeho odpověď podtrhuje jen velikost nadcházejícího zázraku: zatímco za 200 denárů (jeden denár byla denní mzda) by se každý najedl jen trochu, Ježíš udělá takový zázrak, že zbude 12 plných košů!

Je tu jeden chlapec, ten má pět ječných chlebů a dvě ryby. Ale co je to pro tolik lidí? Ondřejova otázka „co to je pro tolik lidí“ ještě výrazněji podtrhuje nejen to, že Ježíš zázračným způsobem nasytí lid, ale také to, že učedníci netuší nic o tom, co se má právě stát. Upřesnění, že se jedná o ječné chleby, spojuje ještě silněji evangelní text s 2 Kr 4,42-44 (první čtení): Eliáš nasytí 100 lidí 20 ječnými chleby (a ještě zbylo), ale Ježíš nasytí ještě větší množství lidí (a k tomu „hojný“ zbytek chlebů)!

Rozdělení na skupiny po 50 a 100 připomíná rozčlenění Izraele na poušti (a tím více se navazuje na tradici o Mojžíšovi). Přesto je třeba jasně říct, že místo konání zázraku je teď jiné: tady je jím „místo, kde je mnoho zelené trávy“ (a ne poušť). Právě tráva je jedním z ukazatelů blížících se Velikonoc - touto nepatrnou zmínkou se tedy zvýrazňuje slavnostní ráz události. Ježíš, pastýř, vede svůj lid na zelené louky a zabezpečuje mu bohatou stravu, chléb života (rozmnožení chlebů je znamením mnohem vydatnější stravy, dar Velikonoc.

Potom Ježíš vzal chleby, vzdal díky a rozdělil je sedícím; stejně i ryby, kolik kdo chtěl. Po nutných přípravách Ježíš vykonává zázrak. Jednotlivé úkony byly běžnou součástí rituálu před společným stolováním: brát chléb, vzdát díky a rozdávat ostatním. Je proto sporné, zda použité sloveso „vzdal díky“ je narážkou na díkůvzdání při ustanovení eucharistie. Ježíš sám (bez pomoci apoštolů) rozdává pokrm - On je totiž tím dárce. I v následující řeči Ježíš mluví o tom, že právě On dává chléb či pokrm.

Seberte zbylé kousky, aby nepřišlo nic nazmar! Výzva sesbírat zbylé kousky je výrazem toho, nakolik si židé vážili pokrmu (dosvědčeno v židovských spisech). Teprve nyní, po naplnění dvanácti košů, vychází najevo, že se udál zázrak.

To je jistě ten Prorok, který má přijít na svět! Mesiánský titul „prorok“ zapadá do janovské teologie, avšak tento titul je chápán „pozemsky“ (ve smyslu osvoboditele národa). Ježíš rozpoznává tyto špatně nasměřované postoje, podobné těm ve v. 26 (touha se nasytit) a v. 30 (žádost o znamení). Pro Jana to neznamena nic jiného než nevíru (v. 36). „Prorokem“ je zde nazýván

„ten, který má přijít“ po Mojžíšovi (Dt 18,15.18). Opět se tak ukazuje paralela mezi Mojžíšem a Ježíšem.

Snaha nastolit pozemské, politické království je znamením toho, že Galilejci nepoznali pravé Ježíšovo království. Paradoxně právě titul „král židovský“, odmítnutý samotným Ježíšem, bude příčinou odsouzení. Navzdory úsilí lidu Kristus uniká, aby se uchýlil na horu, úplně sám. Toto „být úplně sám“ však znamená „být s Otcem“

SHRNUTÍ

Šestá kapitola obsahuje úryvek o znamení rozmnožení chlebů (v. 1-15) a obsáhlou řeč o významu tohoto znamení. Ježíš je zde protagonistou, je iniciativní: zajímá se o chleby pro velký dav, dává pokyny, rozdává chleby. Tyto chleby jsou znamením jiného pokrmu, který dá opět sám Ježíš - a rovněž o Velikonocích.

VÝZVA NA TÝDEN

Zamysleme se

Mladší:

Možná si říkáš: „A co bych já mohl/a dát Ježíši jako ten chlapec?“ To je dobrá otázka! Ježíš se těší i z těch nejmenších věcí, které mu nabízíme, třeba z našeho laskavého úsměvu, pomoci kamarádovi, pozornosti k bráškovi nebo sestřičce. Všechno to chce a může rozmnožit ve velké dobro – lásku pro všechny!

Starší:

Někdy se nám může zdát, že potřeby lidí kolem nás jsou tak obrovské, že se nikdy nemohou vyřešit. Takové se to zdálo být i učedníkům, když byli na hoře s Ježíšem. Vyřešil to jeden obyčejný chlapec, který dal to, co měl, do Ježíšových rukou. Podobně i nám se může zdát, že sami máme málo, ale když to vložíme do Ježíšových rukou, on to rozmnoží pro dobro nás všech.

Zkusme si

Mladší / Starší:

Zkuste spočítat, kolik kusů zbytků zůstalo ve dvanácti koších na obrázku. Můžete na něm také vyzkoušet, jak jste trpěliví – zkuste ho vymalovat, nebo případně celou scénu nakreslit!